

NIEUWS UIT DE FRIESE NATUURTERREINEN

Staatsbosbeheer-Fryslân, Vereniging Natuurmonumenten en Vereniging It Fryske Gea berichten over ontwikkelingen in de Friese natuurterreinen. Ditmaal geen nieuws van It Fryske Gea.

ZEEARENDEN VERKIEZEN DE WATERVOGELRIJKE TERKAPLESTERPUOLLEN ALS OVERWINTERINGSGBIED

Zeearenden die bij elkaar zitten tussen massa's Kol- en Brandganzen is een beeld dat bekend is van het Lauwersmeer, maar afgelopen winter was dit ook te aanschouwen rond de Terkaplesterpuollen. Op 3 januari werd een Zeearend waargenomen op het ondergelopen land van de Blaugarzen bij Akmarijp. Slaapplaatstellers van de Fryske Feriening foar Fjildbiology werden twee weken later blij verrast toen ze tussen enkele tienduizenden ganzen op de zomerpolder 'Meinesleat-Akkrumerrak' bij Akkrum twee exemplaren ontwaarden. Het liet de ganzen niet onberoerd, want de onrust bij het vertrek naar de pleisterplaatsen was groot. Niet onlogisch, want de ganzenflappers bij de Blaugarzen waren bijna

Onvolwassen Zeearend bij de Terkaplesterpuollen vliegt weg met prooi.
foto: Jan de Vries, © Leeuwarder Courant

staatsbosbeheer

een lokgans kwijtgeraakt toen deze in de lucht gegrepen werd

door een Zeearend, die de lokgans naar de grond drukte. Een van de ganzenflappers was er net op tijd bij om de Zeearend weg te jagen en zijn lokgans te redden.

Zeearenden worden vaker in het Friese merengebied gezien, zo ook rond de Terkaplesterpuollen, maar nooit over zo'n lange periode (ruim 2 maanden). Nu is de keus voor dit wetland niet onlogisch, want de Terkaplesterpuollen is rijk aan watervogels. Met slaapplaatstellingen van ganzen en met watervogeltellingen worden in het gebied enorme aantallen vastgesteld. Met de FFF-slaapplaatstellingen is duidelijk geworden dat het overnachten van Kolganzen in het gebied met aantallen van 55-65.000 exemplaren niet ongewoon is. Lag de schatting voor de Brandgans tot voor kort nog op 35-40.000 exemplaren op de slaapplaatsen, vlak voor het invallen van de eerste vorstperiode in december stelden de slaapplaatstellers nieuwe recordaantallen vast die voor de Brandgans een schatting van 55-60.000 reëel maken. Met de watervogeltellingen zijn aantallen van ruim 8.000 Smienten, meer dan 3.000 Wintertalingen en Goudplevieren en bijna 20.000 Kieviten niet ongewoon. Niet voor niets dat sinds halverwege jaren '80 stevast iedere winter een of meerdere Slechtvalken rond de Terkaplesterpuollen bivakkeren. Voor deze overwinterende roofvogels heeft het gebied veel (aan biomassa) te bieden.

BREED SCALA AAN ZELDZAME EN SCHAARSE BROEDVOGELS VASTGESTELD IN HET LAUWERSMEERGEBIED

Sinds het voorjaar van 1999 wordt het Lauwersmeergebied door SOVON Vogelonderzoek Nederland gemonitord op broedvogels in opdracht van Staatsbosbeheer. Het gehele gebied wordt geïnventariseerd op zeldzame broedvogels, roofvogels, kolonievogels en enkele Rode lijstsoorten en in enkele steekproefgebieden worden alle soorten geïnventariseerd. Dit jaar werden de inventarisatiemedewerkers van SOVON blij verrast met enerzijds enkele zeer zeldzame soorten en anderzijds enkele schaarse soorten in noemenswaardige aantallen.

Broedverdachte Grote zilverreigers en baltsende Bonte strandlopers

Zeldzaamheden waarvan territoria werden vastgesteld zijn Kwak, Grote zilverreiger en Bonte strandloper. De Kwak liet zich met grote regelmaat horen langs de Vogelroute. Dit was ook de plek waar zich voortdurend een paartje Grote zilverreigers ophield. Van het paar werden meerdere malen foerageervluchten waargenomen, maar waarnemingen van jonge zilverreigers bleven uit. De Bonte strandloper is eerder in het Lauwersmeergebied vastgesteld, onder andere in 1982 en 1986. Toen ging het om zekere broedgevallen, nu werd een paar vastgesteld op balts- en afleidingsgedrag. Ook de Steltkluut was dit jaar weer present, ditmaal met één broedpaar. Even werd ook nog stiekem gehoopt op broedgevallen van de Kleine zilverreiger en de Kraanvogel. Van deze laatste soort hield zich kortstondig een paar op in het zeer natte Zomerhuisbos, alwaar ze trompetterend werden waargenomen.

De Appelvink, een delicatessie voor de Grauwe kiekendief?

Opnieuw kwamen drie soorten kiekendieven tot broeden, de Bruine met 24 paar, de Grauwe met drie paar en de Blauwe met twee paar. Opvallend was de vondst van een Appelvink in een braakbal van een Grauwe kiekendief. Deze vink-achtige is

nieuw als broedvogel in het Lauwersmeer en prijkt nu al op het menu van de Grauwe kiekendief. Min of meer hetzelfde vond plaats in het voorjaar van 1997. Toen werd op een nest van de Grauwe kiekendief een geslagen Kleine bonte specht gevonden, een soort die tot dan toe niet eerder in het gebied was vastgesteld.

Grauwe ganzen verkiezen natste plekjes

Noemenswaard zijn zondermeer de aantallen territoria van enkele Rode-lijstsoorten, zoals Dodaars (23), Roerdomp (11), Zomertaling (30), Kluut (84), Bontbekplevier (8), Kleine plevier (8), Paapje (8), Roodborsttapuit (26), Snor (28) en Baardman (126). De Kwartelkoning en Geoarde fuut waren beide present met één paar. Van de Kempshaan werden nog slechts twee territoria vastgesteld. Tijdens de hoogtijdagen van de soort in het Lauwersmeergebied ging het om maar liefst 350-400 broedverdachte Kempshennen. De opmars van de Grauwe gans als broedvogel in het Lauwersmeergebied blijft ver achter bij de landelijke opmars. In 2002 werden 20 paartjes vastgesteld, alle in moeilijk toegankelijk waterriet. Vermoedelijk wordt door de aanwezigheid van Vossen het potentieel aan broedgebied sterk beperkt, omdat grote delen van de rietlanden in het Lauwersmeergebied droog en goed toegankelijk zijn.

De monitoring in het Lauwersmeergebied is een vijfjarig project. Ook dit voorjaar en volgend jaar zal het gebied geïnventariseerd worden op broedvogels. Wie weet zijn de Kleine zilverreigers en Kraanvogels voorbodes van wat nog komen gaat...

SLOTPLEATS RIJK AAN ROOFVOGELS

Vereniging Natuurmonumenten heeft vorig jaar een onderzoek naar de vogelbevolking van het natuurgebied de Slotpleats bij Bakkeveen laten uitvoeren. Uit de resultaten blijkt dat het gebied belangrijk is voor roofvogels. Van naar liefst 25 paren roofvogels werd een territorium vastgesteld in het 200 hectare grote gebied. In totaal werden er 51 soorten broedvogels vastgesteld. Dit zijn er zeven meer dan in 1997 toen het gebied ook op broedvogels werd onderzocht. Nieuwe soorten zijn o.a. Dodaars, Wespendif, Draaihals en Nijlgans. Helaas zijn er ook soorten verdwenen, zoals de Zomertortel. De resultaten van het onderzoek geven het belang aan van grote aaneengesloten natuurgebieden waar de natuur voorrang krijgt. Met name rust en veiligheid in de broedtijd zijn voor roofvogels van groot belang.

Vereniging
Natuurmonumenten

Slecht broedresultaat roofvogels

Roofvogels en uilen doen het goed op de Slotpleats. Zo waren er in 2002 territoria van één paar Wespendifen, drie paar Haviken, zeven paar Sperwers, zes paar Buizerds en acht paar Bosuilen. Echter lang niet al deze paren waren succesvol. Van de zeven paar Sperwers wisten er slechts twee paar jongen groot te brengen. Ook de Buizerd deed het slecht. Doordat er weinig aanbod van muizen was, wisten de meeste paren geen jongen groot te brengen.

Interessante soorten

De broedvogels van de Slotpleats vormen een typische bosvogelbevolking. Behalve algemene soorten als Koolmees en Zanglijster broeden er ook schaarse bosvogels als Houtsnip, Zwarte en Groene specht, Fluiter en Grauwe vliegenvanger. Opmerkelijk was de aanwezigheid van de Draaihals. De Nederlandse populatie van deze zeldzame bewoner van dode bomen wordt door SOVON geschat op 50-70 paar. Broedgevallen van Draaihalzen in Fryslân zijn een zeldzaamheid. De afgelopen jaren werd de soort alleen als broedvogel vastgesteld in het Fochteloërveen.

Veranderingen

Natuurmonumenten verwacht dat de vogelbevolking van de Slotpleats de komende jaren nog aanzienlijk zal veranderen. Door de omvorming van naaldbos naar gemengd bos met open plekken, wordt het steeds aantrekkelijker voor verschillende soorten. Ook zal het aantal watervogels toenemen in de 'dobben', doordat het water beter kan worden vastgehouden. Een rapport van het onderzoek ligt ter inzage in het Theehuys de Slotpleats in Bakkeveen.